

PULA IMVULA

GROWING FOOD • PEOPLE • PROSPERITY

Kry hierdie *weer-toep* op jou selfoon

PLAASBESTUUR VIR KLEINSKAAL BOERE STAAN VOOR UNIEKE UITDAGINGS EN RISIKO'S OM 'N LEWE TE MAAK. DIT MAAK NIE SAAK HOE GROOT OF HOE KLEIN NIE, 'N BOER MOET GOEIE BESTUURSBEGINSELS GEBRUIK. BAIE VAN SY/HAAR BESLUIT IS GEBASEER OP INLIGTING WAT NIE MAKLIK BESIKBAAR IS NIE. DEUR HIERDIE ARTIKEL WORD 'N DIGITALE PLATFORM AGRICLOUD VERDUIDELIK, WAT KLEINSKAAL BOERE MET DAG TOT DAG BESLUIT SAL BYSTAAN.

Die boerderygemeenskap moet wêreldwyd meer kos produseer, aangesien die wêreld se bevolking na verwagting 9 biljoen teen 2040

Nico Kroese, Bestuurder: Navorsing en Ontwikkeling, Suid-Afrikaanse Weerdiens. Stuur 'n e-pos na Nico.Kroese@weathersa.co.za

sal bereik. Alle boere, groot of klein, moet hul huidige produksie verhoog om hierdie bevolking wat al hoe meer verstedelik, te voed. Gekonfronteer met uitdagings en risiko's met betrekking tot klimaatsveranderlikheid soos droogtes en oorstromings, dra ongunstige marktoestande nie

'n BOODSKAP DEUR...

Liana Stroebel

VIR MEESTE BOERE IN DIE MELK-PRODUKSIE AREAS SOOS DELE VAN NATAL, MPUMALANGA EN DIE NOORDWES, WAS 2019 IS NIE 'N MAKLIKE JAAR NIE AS GEVOLG VAN LAAT REÛNS. SOMMIGE GEWASSE HET GOED HERSTEL, ANDER NIE.

Tydens seisoene soos hierdie, is dit belangrik dat boere begin dink oor hoe hulle hul risiko in die toekoms kan verminder. Baie boere verander hul praktyke om, waar moontlik, meer grondvog te bewaar, terwyl ander hul ondernemings met alternatiewe gewasse diversifiseer, of hul vee komponente versterk. Charles Darwin het gesê: "Dit is nie die sterkste, of die mees intelligente spesies wat oorleef nie. Dit is die een wat die mees aanpasbaar is vir verandering."

Aangesien die oesproses feitlik voltooi is, is dit belangrik dat boere positief bly en fokus op die beplanning vir die nuwe seisoen wat voorlê. Dit is uiters belangrik dat jy jou praktyke van die afgelope seisoen hersien. Is daar enigiets wat jy anders kon, of moes gedoen het? Indien daar 'n boer in jou omgewing was wat 'n beter opbrengs (met dieselfde hoeveelheid reënval) gehad het, wat het hy/sy anders gedoen? Vra jouself hierdie vrae, wees eerlik met jouself en pas jou praktyke aan waar nodig.

Gedurende die maand van Junie is dit ook tyd om te fokus op die versekering dat jy gedurende die winterperiode genoeg weiding vir jou diere sal hê. Probeer om nie jou weivelde te laat oorwei nie, aangesien dit die hergroei permanente skade kan aanrig. Verder benodig jou troeteldiere ook kos, water en skuiling teen die koue. Sorg vir hulle en hulle sal altyd getrou wees aan jou.

Alles van die beste met jou voorbereidings vir die komende seisoen. Werk hard, hou jou oog op die bal en jy sal die vrug van jou werk geniet. ■

Kry hierdie weer-toep...

1

Laa die AgriCloud-toep vandag af.

Hoe om te registreer vir die slimfoon program

- Gaan na Google Play Store
- Soek vir **AgriCloud**
- Laai die AgriCloud-toep af
- Volg die instruksies

Jou eie statistiek

Help ons om jou inligting/advies te verbeter deur weerwaarnemings op jou plaas te rapporteer.

Hoe om te registreer vir die AgriCloud USSD diens

- Bel *134*8383#
- Druk die oproepknoppie
- Wag vir 'n antwoord
- Volg instruksies

Voordele om waarnemings aan te teken

- Meer weerwaarnemings beteken beter inligting en statistieke.
- Beter statistiek beteken beter plaasbestuur.
- Beter plaasbestuur beteken hoër opbrengste en laer insetkoste.

2

Voordele van AgriCloud.

1. Die AgriCloud-program bevat die nuutste weerinligting vir boere.
2. Die advies is ligging spesifiek (spesifieke plaas).
3. Die advies word daagliks opgedateer.
4. Die advies is beskikbaar in al elf amptelike tale van Suid-Afrika.
5. Die inligting wat deur AgriCloud verskaf word, is:
 - Die regte inligting.
 - Op die regte tyd.
 - Op die regte plek.
 - Vir die regte doel.
6. Die mobiele AgriCloud-program is gratis beskikbaar.

Deur die gebruik van die AgriCloud-toep kan boere hulle opbrengs en inkomste verhoog.

by tot die volhoubaarheid van die boerdery en om 'n lewe te maak uit boerdery nie.

Gebrek aan water, toegang tot grond (in Suid-Afrika) en toegang tot betroubare inligting, is van die hoofprobleme wat ondervind word. Alle boere in Suid-Afrika, groot of klein, benodig betroubare inligting oor historiese, huidige en voorspelde weerinligting om gewasproduksie te optimaliseer en 'n inkomste vir hul gesinne te genereer.

Die Reën vir Afrika (R4A)-projek streef daarna om landbou adviseursdienste aan boere te verleen, gebaseer op die beste beskikbare weer en klimaatsinligting vir hulle spesifieke lokaliteit.

Weerverwante data is beskikbaar, wat wissel van waarnemings wat met die hand aangeteken word, outomatiese weerstasies, weerradar, satelliet- en weervoorspelling modelleringsuitsette. Hierdie databronne is egter dikwels nie vir landbou rolspelers en veral nie vir individuele boere toeganklik of verstaanbaar nie. Gevolglik word gewasproduksie jaarliks onnodig vir miljoene boere beperk, weens die beperkte beskikbaarheid van noodsaaklike weerdata en landbouadvies.

DIE REËN VIR AFRIKA PROJEK

Om dit aan te spreek, het Suid-Afrikaanse vennote Landbounavorsingsraad: Grondklimaat en Water en die Suid-Afrikaanse Weerdiens (SAWS) saam met Nederlandse vennote saamgewerk in 'n projek genaamd Reën vir Afrika(R4A). Die R4A-projek het 'n sterk landbou-fokus en die doel is om die landbousektor te beïnvloed deur middel van dienste aan:

- **Boere:** Kleinskaal boere, kommersiële boere en boereverenigings.

- **Landboudiensverskaffers:** Agri-Besighede, Provinsiale departemente van Landbou, koöperasies, NRO's, ensovoorts.
- **Landbou Tegniese ontwikkelaars:** IT ontwikkelaars.

DIE AGRICLOUD-TOEP

Die aanneming van nuwe tegnologie is een van die maniere hoe 'n boer opbrengste en inkomste kan verhoog, maar gewoonlik kom hierdie dienste teen 'n prys. Die volgende stap is om die weerinligting in weergebaseerde landbouadvies oor te dra. AgriCloud is 'n aanlyn weergebaseerde landbou adviesstelsel wat weer en klimaatsdata met landboudata en plaaslike kennis verryk en onmiddellike persoonlike voorspellings en waarskuwings genereer.

Die AgriCloud portaal is 'n kommersiële diens wat Agri-onderneemings, koöperasies en boere help om ingeligte plaasbestuursbesluite te neem om:

- Plaasinsette te optimaliseer.
- Weer en klimaatverwante risiko's te verminder.
- Voedselproduksie op 'n volhoubare wyse te verbeter.

Kontak die LNR, SAWD of besoek die R4A webwerf vir meer inligting oor bogenoemde dienste.

Die AgriCloud toep is spesifiek gemik op kleinskaal boere. Die volgende drie dienste word voorsien vir reën afhanklike gewasse:

- Plantadvies.
- S্পuitadvies – onkruidodders.
- Raad oor bespuiting – plaagdoders.

Vir kleinskaal boere is die diens **gratis** en kan afgelaai word via 'n slimfoonprogram wat toeganklik is via die Google Play Store vir Android fone, of 'n eenvoudige SMS diens. Die toep is getoets onder 'n aantal geselekteerde kleinboere en voorligtingsbeamptes oor verskeie provinsies. Kommentaar van die gebruikers tydens die toetsfase kan as baie positief opgesom word.

SAMEVATTING

Daar is 'n menigte bestuursbesluite wat 'n boer moet maak wat die risikofaktore aanspreek waaraan hy/sy blootgestel word. Die bestuur van risiko's, ten spyte van baie hulpmiddele en gereedskap, kan nie bestuursvaardighede wat verkry word uit kennis, ervaring, inisiatief, onderskeiding en wysheid, vervang nie. Die AgriCloud-toep is 'n instrument wat boere kan help en lei om beter besluite te neem. Vir meer inligting, besoek www.rain4africa.org. ■

AGRICLOUD-TOEP

AgriCloud is 'n gratis mobiele program vir Android fone, wat vanaf die Google Play Store afgelaai kan word. Dit gee leiding aan boere oor die keuse van plantdatums vir mielies wat van reën afhanklik is, vir die spesifieke ligging van hul eie plaas. Hierdie inligting is gebaseer op die reënval wat die afgelope tien dae ontvang is, tesame met die reënvalvoorspelling vir die volgende tien dae.

Dit gee ook advies oor die weerstoestand wat bevorderlik is vir die bespuiting van onkruidodders en plaagdoders vir die volgende drie dae. Voorligtingsbeamptes, NRO's en ander wat met boere werk, kan die program aflaai en 'n aantal boere registreer om hulle te help om die inligting te bekom. Soortgelyke inligting is ook beskikbaar aan gebruikers van eenvoudige fone via 'n USSD-diens (*134*8383#).

Wat kan ek van my **Hoofbestuur** verteenwoordiger verwag?

DIE ONLANGSE GRAAN SA KONGRES WAT VROEG MAART GEHOÛ IS, IS GEHOÛ VIR DIE VERKIESING EN HERVERKIESING VAN 'N AANTAL BOERE AS VERTEENWOORDIGERS OP DIE HOOFBESTUUR VAN GRAAN SA. DIE VRAAG ONTSTAAN, WAT DOEN DIE MENSE EN WAT KAN ONS, AS GEWONE OPBETAALDE LEDE VAN GRAAN SA, VERWAG VAN HULLE?

Jenny Mathews, Pula Imvula medewerker. Stuur 'n e-pos na jenjonmat@gmail.com

GRAAN SA IS 'N GRAAN KOMMODITEITSORGANISASIE

Dit is belangrik om te verstaan dat Graan SA 'n organisasie is wat deur boere gestig is om boere se belange te dien. Boere moet hul volle aandag gee aan die bestuur van hul boerderybedrywighede en tog is daar baie verskillende geleenthede in die breër sektor wat die aandag van kundiges vereis. Die span wat deur die Hoof Uitvoerende Beampte, mnr Jannie de Villiers gelei word, is ontwerp om die politieke, ekonomiese en geografiese omgewing, sowel plaaslik as internasionaal, te monitor en te evalueer hoe nuwe ontwikkelinge die landbousektor en graanboerdery in die besonder, beïnvloed.

Die kundiges wat by Graan SA werksaam is, netwerk wyd en monitor en ontleed die ontwikkelinge in die sektor en voer dan inligting deur na die verskillende komitees. Die boerevertteenwoordigers kyk na die ontwikkelinge en reageer in die beste belang van boere en gee bestuursvoorgelting deur oor hoe hulle moet reageer en kommentaar lewer op die ontwikkelinge. Byvoorbeeld, toe die nuus van die kommandowurm vrygestel is, het ons navorsingspan 'n belangrike rol gespeel in die waarneming van die vernietigingspad wat deur die wurm veroorsaak is. Hulle het ook dadelik die beste protokol vir die bestuur van die plaag in ons lande ontdek en boere ingelig oor die bestuur van die plaag.

FOKUSAREA

Die span is uiteenlopend en het baie verskillende fokusareas. Enkele voorbeelde is:

- Die afdeling Navorsing en Ontwikkeling wat gewasverbeterings monitor, soos kultivarontwikkeling en gewasbeskerming, soos monitering van plaë en siektes. Hulle fokus ook op Bewaringslandbou wat grondgesondheid bevorder, verminderde bewerking en monitering van omgewingsinvloede soos water. Verder monitor hulle beleid en wetgewing sodat wetsontwerpe en beleid wat graanprodusente raak, gedeel sal word soos hulle deurgevoer word.
- 'n Landbou-ekonomie afdeling monitor 'n wye verskeidenheid instrumente in die sektor wat graanekonomie beïnvloed, wat wissel van kommoditeits- en insetprysbewegings, invoertariewe, dieselkortingsonderhandelinge, produksieverslae en oesramings, klimaatsverandering, beleid en ontwikkeling, ensovoorts.
- Boereontwikkeling is deur die Kongres die taak opgelê om 'n bydrae te lewer tot die grondhervormingsproses deur by te dra tot volhoubare boerderybesighede en verhoogde huishoudelike voedselsekureit.
- Onderhandeling in die landbou- en politieke sektor is die verantwoordelikheid van die kundiges en leiers van die organisasie.
- Die afdeling Bemaking en Kommunikasie is verantwoordelik vir die bou van verhoudings met boere en ander belanghebbendes in die sektor.

Hierdie lys is nie volledig nie, maar eerder 'n klein aanduiding van die wye omvang van aktiwiteite en take wat aan die Graan SA bestuursplan gedelegeer is.

HOE IS DIE BOERE GEORGANISEER?

- Boerelede nomineer afgevaardigdes om hulle uit die verskillende streke te verteenwoordig.
- Afgevaardigde boere woon Graan SA se jaarlikse Kongres van boere by.
- Kongres afgevaardigdes verkies die Uitvoerende Raad, wat intern as die Hoofbestuur bekend staan.
- Die Kongres stem ook om 'n Voorsitter en twee Ondervoorsitters aan te stel. Nota: Kongres 2019 verkies Jaco Minnaar as Voorsitter en Derek Mathews en Ramodisa Monaisa as Ondervoorsitters.
- Die Uitvoerende Bestuur kies dan 'n Uitvoerende Komitee – dit sluit die Voorsitter, twee Ondervoorsitters en ten minste vier ander lede in.

Dit is belangrik om te verstaan dat Graan SA 'n organisasie is wat deur boere gestig is om boere se belange te dien.

- Die Uitvoerende Komitee, wat intern as na "Dagbestuur" verwys word, is betrokke by die bestuur en monitering van daaglikse sake, finansiële en beleggingsbesluite en personeelprestasie, onder andere.
- Die Uitvoerende Bestuur gee ook aan lede die opdrag om op verskillende spesialiswerkgroepe (WG) te dien, wat bestaan uit spanne boere wat op die Uitvoerende Bestuur en lede van die bestuur dien. Hul fokus is op spesifieke areas van belang, byvoorbeeld elke kommoditeit het 'n spesialis werkgroep wat fokus op kwessies wat uniek is vir daardie kommoditeit, insluitend markomgewing, prysvolatiliteit, wetgewing en navorsingsvereistes wat spesifiek vir elke gewas is. Die redaksionele span van die werkgroep fokus op die SA Graan tydskrifinhoud en die Boereontwikkeling werkgroep fokus op werk wat deur die Boereontwikkelingsbestuurders, ensovoorts gedoen word.

VERTEENWOORDIGING

Hoekom is dit belangrik dat jy aktiewe, betrokke leierboere stuur wat goeie kommunikeerders is om jou as afgevaardigdes by die Kongres te verteenwoordig?

Volgens die grondwet van die organisasie is die Kongres van afgevaardigdes, dit wil sê die boerevertteenwoordigers wat Graan SA Kongres-

sessies bywoon, **die hoogste gesag van die organisasie**. Wanneer die Kongres 'n besluit neem, staan dit! Dit beteken dat dit 'n fundamentele beleid van die organisasie word en dien as 'n instruksie vir die bestuursplan. Dit is hoekom jy duidelik moet wees oor wat jy wil hê.

As 'n groep boere moet julle 'n gemeenskaplike stem vind om julle afgevaardigdes te vertel waaroor hulle moet praat. Hulle is jou kommunikasiekanaal om jou streek se kwessies, bekommernisse, uitdagings en menings na die besprekingsplatforms by die Kongres te neem.

- Jou afgevaardigdes moet na die Kongres gaan om jou streek te VERTEENWOORDIG en daardie individue moet gewillig en gereed wees om hulle namens jou uit te spreek. Verder moet hulle bereid wees om 'n enkele streeksverteenvoerder as uitvoerende lid op die Uitvoerende Bestuur te verkies wat bereid is om te dien vir ten minste 'n termyn, wat twee jaar duur.
- Jou afgevaardigde op die Uitvoerende Raad moet bereid wees om te kommunikeer – TWEE RIGTINGS!
- Uitvoerende lede moet hul boere se boodskappe na die uitvoerende gesag neem en hulle moet terugkeer na hul streke met besprekings oor terugvoering en besluite, of sektornuus en -ontwikkelings aan die boere wat hulle verteenwoordig. Jy moet gereelde TERUGVOERING VERWAG. En jy moet seker wees dat jou Uitvoerende lid in kontak bly met jou kwessies en dit namens jou oordra.
- As jy VERSEKER is dat jou Uitvoerende verteenwoordiger jou werklik verteenwoordig, weet jy dat jou bekommernisse op daardie vlak bespreek sal word. Natuurlik het nie elke debat die verlangde uitkoms nie, want daar is baie standpunte wat op daardie vlak oorweeg moet word, maar as jou afgevaardigde NOOIT JOU KWESSIES STEL NIE, hoe sal die organisasie daarvan bewus gemaak word?
- Om as 'n Uitvoerende lid van Graan SA te dien, is beslis 'n eer, maar dit is ook 'n verantwoordelikheid. Lede word nie 'n salaris betaal nie (afgesien van reiskoste en 'n klein daaglikse toelaag). Dit is 'n vrywillige posisie waar 'n boer sy boerderygemeenskap dien en optree as 'n kampioen namens ander boere.

SAMEVATTING

Uiteindelik is dit die verantwoordelikheid van elke boer om sy of haar vinger op die pols te hou, om in kontak te bly met die verteenwoordigers en om vrae te stel. Maak seker dat jy op die hoogste vlak van die organisasie verteenwoordig word. Stuur jou kwessies deur, hoe groot of klein hulle ook al lyk. Die span is hoogs bekwaam en bereid om individuele boere te help met probleemoplossing, selfs op 'n een-tot-een-vlak. As jy nie praat nie, kan hulle nie van jou uitdagings weet om 'n helpende hand uit te steek nie. ■

Die 2019 Kongres is op 6 en 7 Maart 2019 by NAMPO Park gehou.

Hoe huidige onkruidbeheer die komende seisoen raak

ONKRUIDBEHEER IS HOË PRIORITEIT WANNEER DIT BY GEWAS EN WEIDINGSPRODUKSIE KOM. ONKRUIDE KAN ERNSTIGE VERLIES BY GRAAN, OLIEGEWASSE EN WEIDINGS VAN JAAR TOT JAAR VEROORSAAK INDIEN NIE BEHOORLIK BEHEER WORD NIE. AS 'N BOER MOET JY DIE ONKRUIDSTATUS VAN ELKE LAND OP JOU PLAAS KEN. KENNIS IS MAG.

Behoorlike onkruidbeheer is afhanklik van verskeie faktore. Dit is belangrik om die etiketinstruksies van elke onkruidkiller wat jy wil toedien, te volg. Halwe en dubbele dosisse in plaas van die aanbevole dosis, kan die aanvang van weerstandbiedende onkruid op jou plaas versnel. As dit gebeur, kan dit veroorsaak dat die boer drastiese stappe moet doen om lande skoon te kry van weerstandbiedende onkruid.

ONKRUIDKILLER TOEDIENING

Om die onkruidkiller op 'n land toe te dien, vereis ook die korrekte volume water. As jy die onkruidkiller toedien met te min water, kry jy nie genoeg onkruidkillerbedekking op die onkruid wat jy wil elimineer nie. As die water volume te hoog is, kan die onkruidkiller van die plante afloop en swak beheer veroorsaak. Die kwaliteit van die water kan ook die doeltreffendheid van die toegediende onkruidkiller beïnvloed. Wanneer jy mengsels spuit, maak seker dat die produkte wat jy wil toedien, gemeng kan word, anders kan dit ernstige skade aan gewasse of weiding veroorsaak. Maak ook seker wanneer jy na-opkoms onkruidkillers toedien, dat dit teen die regte groeistadium van die gewas gedoen word.

Die boer moet beseft dat die afbreekperiode van produkte verskil en dat hierdie afbreekperiodes korter of langer kan wees, afhangend van die klimaat en die biologiese lewe in die grond. Sekere onkruidkillers kan ook die grondlewe nadelig beïnvloed en die hoeveelhede mikroörganismes in die grond onderdruk. Hoekom is dit belangrik om die lengte van hierdie afbreekperiodes te ken? Indien jy 'n gewas plant wat sensitief is vir die spesifieke onkruidkiller wat jy vanjaar gebruik het, kan dit ernstige probleme met ontkieming en uiteindelijke plantdigtheid op 'n land veroorsaak. As jy 'n groot aantal plante verloor en die plantestand is yl, maak dit die deur oop vir mededinging van onkruid.

Selfs indien jy aan die reëls voldoen om 'n gewas te plant na die gebruik van 'n sekere onkruidkiller, kan die klimaat steeds in die volgende seisoen 'n effek hê. Dit kan baie maklik gebeur indien onkruidkillers in 'n baie droë jaar toegedien word en nie alle residu's van die onkruidkillers afgebreek is nie. Dit het 'n paar keer gebeur in die afgelope twee of drie droë jare wat in die Wes-Kaap ervaar is. Dit is dus baie belangrik om die etiket te lees en die lengte van hierdie tydperke te ken, aangesien sekere onkruidkillers nie net 'n sekere tydperiode nodig het nie, maar ook 'n sekere hoeveelheid vog om effektief afgebreek te word.

GEWASROTASIE

Om weerstand teen onkruidkillers te voorkom, is dit belangrik om gewasse en onkruidkillers te roteer (dus uit verskillende groepe). Die ideaal is om breëblaargewasse en graangewasse of grasgewasse te roteer om die beheer van sekere soorte onkruidkillers te vergemaklik.

**Dr Johann Strauss, Senior Wetenskaplike,
Wes-Kaap Departement van Landbou.
Stuur 'n e-pos na johannst@elsenburg.com**

Beheer onkruid voordat dit saad skiet.

Die idee is om jou grasse by breëblaargewasse te bestuur sodat daar min of geen druk van grasonkruid is in die volgende graangewas nie en omgekeerd met breëblaaronkruid by graangewasse.

As jy jouself in 'n scenario bevind waar jou onkruidbeheer nie so effektief was soos jy gehoop het nie, is dit dalk nodig om jou beplanning vir die volgende seisoen te heroorweeg. Kom ons sê dat jy in 2018 koring geplant het en jy gesukkel het om breëblaaronkruid gedurende die seisoen te beheer. Dit het dus 'n groot aantal onkruidsaadjies by die saadbank in die grond gevoeg en jou beplanning was om 'n breëblaargewas in 2019 te plant, sal dit dalk die moeite werd wees om jou planne te verander.

Plant eerder 'n ander graangewas om nog 'n seisoen te hê om die breëblaargewasse te verwyder. Dit is nie ideaal nie, maar op die

langtermyn is dit meer voordelig om die onkruid saadbank te verlaag. Jy kan dus besluit om weer koring te plant (maar dit is net raadsaam as jy nie met grasse ook sukkel nie) of jy kan hawer as hooigewas plant om die breëblaaronkruid en moontlike grasse te kan bestuur. Deur die hawer as hooi te sny, sal jy die breëblaar en grasonkruid verhoed om saad vry te stel. As dit suksesvol is, kan jy terugkeer na jou rotasie.

Dieselfde geld vir 'n breëblaargewas waar jy sukkel om die grasse te bestuur. Sê dat jy kanola geplant het en die grasbeheer was swak, plant nog 'n jaar breëblaar, soos lupiene of ertjies, om nog 'n kans te kry om die onkruid te beheer voordat jy terugkeer na jou oorspronklike rotasie. Hier het jy ook die opsie om 'n voergewas of 'n

gemengde dekgewas te plant en die onkruid te laat ontkiem en die materiaal te baal voor die onkruid se saad vrystel.

Dit is ook belangrik om die onkruid te bestuur gedurende die seisoen. Onkruid gebruik water wat vir die volgende seisoen in die grond gestoor kon word. Dus, as jy gewasse in die winterreënvalgebiede plant, beheer die someronkruid en andersom as jy gewasse in die somerreënvalgebied plant.

Onthou die belangrikheid om die onkruidsaadgetalle laag te hou om mededinging met jou oes te voorkom. Lees die etikette van die produkte wat jy wil gebruik en beplan 'n gewas- en onkruidroterotrasie vir jou plaas saam met jou adviseur. ■

Onkruid moet op 'n vroeë stadium beheer word.

OM WELVAART TE SKEP, is geld nodig

JY SAL DEFINITIEF DIE VRAAG VRA, “WAAROM ‘N ARTIKEL OOR WELVAART? WAT HET DIT MET LANDBOUBESTUUR TE DOEN?” ‘N GELDIGE VRAAG, MAAR EK GEE ‘N TEENSTELLEND VRAAG. WAAROM IS JY IN BOERDERY?

Welvaart is, volgens die woordeboek, ‘n oorsprong van waardevolle, of gewenste besittings, of geld, of in ‘n staat van rykdom te wees. Om welgestel of ryk te wees, is om ‘n groot hoeveelheid geld, hulpbronne of bates te hê. ‘n Welgestelde of ryk persoon is dus die eienaar van baie grond en/of ander eiendom, besighede, met baie spaargeld, beleggings, ensovoorts. Die algemene ooreenkoms tussen al hierdie items is dat hulle waarde uitgedruk word in R-waarde, of dan geld-waarde.

Terug na ons basiese vraag, waarom boer jy? Sekerlik om geld te verdien. Jy kan net geld verdien as jy vir iemand werk en ‘n salaris verdien, of jy werk vir jouself en betaal jouself. Interessant, die meeste van vandag se ryk mense is entrepreneurs. Met ander woorde, hulle het hul eie besigheid/besighede. Ons kom dus terug na ons fundamentele stelling. Om geld uit jou besigheid te verdien, moet jy wins maak om geld te spaar om ander bates of besittings te koop. As dit nie waar is nie, sal jy nooit ‘n welgestelde persoon word nie. Ons weet egter almal om ‘n wins te maak uit boerdery, is nie so maklik nie, as gevolg van al die risiko's betrokke.

In verskeie van ons vorige artikels het ons maniere en middele bespreek wat kan help om wins te maak. Diversifiseer, verbeter die kwaliteit van jou produk, verbeter die bemaking, produseer, is net ‘n paar aspekte wat bespreek word. Meestal was dit ‘n bietjie tegnies. Kom ons kyk na ‘n paar ander wenke uit ‘n meer persoonlike perspektief om jou winsgewende pogings by te staan en sodoende uiteindelik rykdom te skep.

VOLDOEN AAN WETLIKE ASPEKTE SO GOED AS WAT JY KAN

Voldoen aan die wette en reëls en regulasies van ons land. Dit sal minder bekommernis en onrustigheid tot gevolg hê. Dit bevry positiewe energie en tyd om te fokus op die maak van geld in jou besigheid. Is jou trekker behoorlik gelisensieer of is jy bekommerd daaroor? Deur nie wetlik te voldoen nie, kan jou uiteindelik geld kos.

Onthou, jy boer nie in isolasie nie. Iets wat jy doen, of nie op jou plaas doen nie, kan die hele bedryf beïnvloed. Die jongste uitbreek van bek-en-klouseer is blykbaar veroorsaak deur iemand wat besmette vee onverantwoordelik vervoer het. Die uitbreek van listeriose het verlede jaar ontstaan in ‘n fabriek wat nie volgens standaard skoonmaak is nie en chaos in die hele varkbedryf veroorsaak het. Die uitbreek van slenkalkoors gedurende 2010 kom ook in my gedagtes op. Skape is nie ingeënt soos hulle moes nie, met ernstige gevolge vir die skaapbedryf.

Om wetlik te voldoen is verantwoordelik. Dit vereis ‘n mate van selfdisipline en kan jou geld spaar.

WEES PRODUKTIEF

Wees produktief deur vooraf te beplan en probleme te voorspel voordat dit ontstaan. Ons is nie altyd so produktief as wat ons kan wees nie. Gevolglik is ons minder doeltreffend en mors tyd en “tyd is geld”. Beplan vir opvolgmetodes indien jou normale stelsels, soos kommunikasie of krag, ontwrig word. Spaarbattery en modems kan help om die stelsels te laat funksioneer.

Marius Greyling, Pula Invula medewerker. Stuur ‘n e-pos na marisug@mccgacc.co.za

GEBRUIK VRYETID EFFEKTIEF

Daar is altyd minder besige tye op ‘n plaas. Gebruik hierdie tye om voorkomende instandhouding aan jou masjinerie en toerusting te doen. Dit help om te verhoed dat masjinerie en toerusting onnodig in die besige tye breek. Julle sal almal weet hoe frustrerend dit kan wees wanneer die stroper tydens oestyd, of die planter gedurende die plantseisoen breek. In baie gevalle kan so ‘n brekasie voorkom word deur tydig instandhouding. Voorkomende instandhouding verleng ook die lewe van die toerusting en spaar geld oor die langtermyn.

Besigheid is nooit maklik nie, maar dit is die moeite werd. Dit is altyd die moeite werd om die inkomste en die lewe wat jy wil hê, te skep.

BLY GESOND

Deur te rus, gereeld te oefen en gesond te eet, bly jy gesond. Om gesond te wees, help met helder denke, meer energie, spoed en doeltreffendheid.

WEES KREATIEF EN GEBRUIK JOU GESONDE VERSTAND

Om die moeite te doen om kreatief te wees, is die moeite werd, terwyl ‘n gebrek aan gesonde verstand, of om nie jou gesonde verstand te gebruik nie, ‘n las is in ‘n besigheid. Maak ‘n punt daarvan om praktiese, werkbare oplossings vir probleme toe te pas. Moenie bang wees om met jou werknemers te konsulteer rakende praktiese oplossings nie.

BOU POSITIEWE VERHOUDINGS

Bou positiewe verhoudings met almal wat by jou besigheid betrokke is – jou familie, werknemers, verskaffers, kliënte en konsultante. Positiewe verhoudings sal stres verminder en produktiwiteit verbeter. Wees ‘n goeie luisteraar deur tyd te maak om na ander mense te luister.

Deur positiewe verhoudings te bou, bou jy ‘n goeie reputasie op grond van integriteit en verantwoordelikheid op. Dit sal die waarde van jou besigheid direk beïnvloed. Mense sal jou respekteer vir jou betroubaarheid en sal gerus wees om met jou sake te doen en goeie diens te lewer.

HANDHAAF ‘N STERK INGESTELDHEID

Laastens, ‘n sterk ingesteldheid is ongelooflik belangrik om jou te help om vorentoe te gaan in jou besigheidsondernemings en om nooit op te gee nie. Besigheid is nooit maklik nie, maar dit is die moeite werd. Dit is altyd die moeite werd om die inkomste en die lewe wat jy wil hê, te skep.

BRON

Inligting wat in hierdie artikel gebruik word, is geneem uit ‘n artikel “Eenvoudige maniere om rykdom te skep” deur Peter O’Halloran – Farmer’s Weekly 7 Desember 2018 ■

Belowende vooruitsigte vir die binnelandse koringmark

HIERDIE ARTIKEL GEE 'N KORT BLIK OP DIE GLOBALE KORINGAANBOD EN DIE POTENSIELE IMPAK WAT DIT IN DIE NUWE SEISOEN OP DIE PLAASLIKE MARK SAL HÊ.

INTERNASIONALE PERSPEKTIEWE

Globale koringvoorrade is verminder, hoofsaaklik met laer produksieskattinge vir Kasakstan en Irak, wat hoër ramings vir Argentinië en Australië verrek (Tabel 1). **Geprojekteerde uitvoere** vir die Verenigde State en Mexiko het afgeneem vir die bemarkingseisoen 2018/2019, terwyl uitvoer van die EU en Brasilië toegeneem het. Die EU se onlangse verbeterde uitvoercompetisie sal na verwagting vir die res van die bemarkingsjaar toeneem.

Globale invoer het vir 'n aantal lande toegeneem, waaronder Algerië, Marokko en die Filippyne, terwyl dit vir Bangladesj, Mexiko, Venezuela en die EU afgeneem het. **Wêreldverbruik** is verminder, met die meeste verliese toegeskryf aan Indië. **Globale eindvoorraad** vir 2019 word verwag om met 3,9% te daal, weens die afwaartse aanpassings deur die Asiatiese lande en laer voorraadvlakke in Argentinië.

PLAASLIKE PERSPEKTIEF

In vergelyking met die 2017/2018 seisoen, is 2018/2019 'n goeie jaar vir wintergraan gewasse, wat effens herstel van die droogte van die vorige jaar. Met die aanplantseisoen vir wintergraan aan die gang, belooft die bemarkingseisoen 2019/2020 'n goeie een vir die wintergraan produserende streke. Die weer is gunstig oor die afgelope paar maande, met bo-gemiddelde reënval wat oor die meeste dele van die winterreënvalstreek plaasvind, terwyl sommige gebiede normale reënval, of droë toestande gehad het.

Wanneer ons terugkyk, het koringproduksie vir die 2017/2018 bemarkingseisoen (Tabel 1) 'n laagtepunt bereik weens die droogte wat die

**Ikageng Maluleke, Junior Ekoonom,
Graan SA. Stuur 'n e-pos na
Ikageng@grainsa.co.za**

1

Pryse van Suid-Afrikaanse en VSA-koring gelewer in Randfontein.

Bron: Graan SA, 2019

Wes-Kaap streek getref het, maar 'n goeie terugkeer in die bemarkingseisoen 2018/2019 beleef, met produksie wat gestyg het met sowat 30% en dit sluit nuwe aangeplante areas in die Vrystaat in. Met 'n gemiddelde verbruik van sowat 3 miljoen ton per jaar, is Suid-Afrika 'n netto invoerder van koring, aangesien dit baie minder is as wat benodig word vir verbruik. Suid-Afrika voer gemiddeld ongeveer 1,5 miljoen ton koring per bemarkingsjaar in. In die 2017/2018 seisoen het die invoer egter met sowat 57% toegeneem vergeleke met die vorige seisoen.

In afwagting van die nuwe seisoen, aangesien Suid-Afrika 'n netto invoerder bly, moet ons kyk na faktore wat plaaslike koringpryse beïnvloed. Eerstens, die **aanbod van globale koring**, hoe meer koring wêreldwyd geproduseer word, hoe laer sal die pryse wees en hoe minder koring wêreldwyd geproduseer word, hoe hoër sal dit wees. Tweedens, **kosse van koring** uit die land van herkoms, wat dan inskakel met die **rand-dollar wisselkoers**, wat die kosse beïnvloed waarteen koring ingevoer kan word (**invoerpariteit**); hoe swakker die rand, hoe meer sal pryse ondersteun word en hoe sterker die rand hoe meer druk op pryse.

In afwagting van die nuwe seisoen, aangesien Suid-Afrika 'n netto invoerder bly, moet ons kyk na faktore wat plaaslike koringpryse beïnvloed. Eerstens, die **aanbod van globale koring**, hoe meer koring wêreldwyd geproduseer word, hoe laer sal die pryse wees en hoe minder koring wêreldwyd geproduseer word, hoe hoër sal dit wees. Tweedens, **kosse van koring** uit die land van herkoms, wat dan inskakel met die **rand-dollar wisselkoers**, wat die kosse beïnvloed waarteen koring ingevoer kan word (**invoerpariteit**); hoe swakker die rand, hoe meer sal pryse ondersteun word en hoe sterker die rand hoe meer druk op pryse.

SAMEVATTING

Die globale mark blyk genoeg koringvoorrade te hê en gevolglik kan internasionale koringpryse vir nog 'n seisoen onder druk bly. As ons kyk na faktore wat plaaslike koringpryse beïnvloed, kan Suid-Afrika as 'n netto invoerder van koring ook onder druk bly, ongeag die produksiesituasie in die plaaslike mark. 'n Algehele swakker rand kan egter voordelig wees vir die mark. ■

1

Globale aanbod en vraag vir koring.

	2017/2018	2018/2019	
	Skatting (Miljoen ton)	7 Februarie (Miljoen ton)	7 Maart (Miljoen ton)
Produksie	759,4	728,4	728,3
Voorraad	1 014,0	1 005,7	1 003,6
Verbruik	737,8	742,6	741,8
Handel	176,9	171,8	171,0
Eindvoorraad	275,3	266,9	264,7

Bron: Amis, 2019, Datastel soos op 29 Maart 2019

2

Plaaslike aanbod en vraag vir koring.

Aanbod en vraag	2016/2017	2017/2018	2018/2019* (skattings)
Produksie (tonne)	1 910 000	1 435 000	1 840 000
Gemiddelde verbruik per jaar (tonne)	3 196 000	3 236 000	3 234 000
Eindvoorraad (tonne)	341 000	725 000	724 000
Invoere (tonne)	935 000	2 175 000	1 520 000

Bron: Graan SA, 2019, Datastel soos op 29 Maart 2019

DIE NOODSAAKLIKHEID OM JOU WERKNEMERS TE MOTIVEER

WAT BETEKEN DIT OM TE MOTIVEER? MOTIVERING KAN BESKOU WORD AS IETS WAT 'N PERSOON DRYF OM OP 'N SEKERE MANIER TE REAGEER, SELFS IN DIE AFWESIGHEID VAN ENIGE EKSTERNE KRAGTE. OP HIERDIE MANIER KAN MOTIVERING GEKOPPEL WORD AAN DIE WIL VAN 'N PERSOON. NORMAALWEG IS 'N GEMOTIVEERDE PERSOON IEMAND WAT POSITIEF IN DIE WERKPLEK REAGEER. OM GEMOTIVEERD TE WEES, BETEKEN OM GOED BEHANDEL EN GOED GEBRUIK TE WORD.

Is dit nodig om gemotiveerde werknemers te hê? Of wat is die voordele van 'n gemotiveerde werksmag? 'n Gemotiveerde werknemer is 'n produktiewe werknemer, met ander woorde hy/sy doen die werk of taak op die regte manier en binne 'n redelike en verwagte tyd, sonder deurlopende toesig. Hierdie werknemer sal mooi kyk na enige gereedskap wat nodig is en die gereedskap verantwoordelik gebruik.

- Prestasie = Vermoë (kan die werk doen) x Motivering (sal moeite doen).
- Vermoë = Aanleg (gewilligheid) x Opleiding x Hulpbronne (het die korrekte gereedskap).
- Motivering = Begeer (om die werk te doen) x Verbintenis (om die werk korrek en betyds te doen).

Uit 'n finansiële perspektief is dit nodig om gemotiveerde werknemers te hê. Jy sal die formule Wins/Verlies = Inkomste - Uitgawes, wat ons tot dusver dikwels in ons artikels gebruik het, onthou. As gevolg van die toenemende koste/prysdruk waarin ons boerderybesighede hulself bevind, word die behoorlike bestuur van inkomste en uitgawes selfs belangriker. Gemotiveerde werknemers sal help om verantwoordelik en meer produktief te wees.

MOTIVEER WERKNEMERS

Teen hierdie tyd het jy jouself die vraag gevra – maar hoe motiveer ek my werknemers?

Kyk goed na jouself as eienaar/bestuurder. Straal jy 'n positiewe houding teenoor jou eie besigheid uit? Watter voorbeeld stel jy as jy jou hulpbronne gebruik? (gereedskap byvoorbeeld). Respekteer jy jou werknemers en behandel hulle dienooreenkomstig? Pas jy hoë etiese standaarde toe wanneer jy jou besigheid bedryf? Verdra jy swak prestasie? Bevoordeel jy mense? Dreig jy ooit jou werknemers?

Gemotiveerde werknemers sal help om verantwoordelik en meer produktief te wees.

Motivering is 'n bestuurskomponent en begin en eindig by die bestuurder. Dit is vinnig en maklik om mense te demotiveer; dit verg veel meer tyd en moeite om hulle te motiveer en dit verskil van persoon tot persoon. Belangrik om te onthou, dat die bou van 'n gemotiveerde span dikwels daaroor gaan om nie te demotiveer nie, as wat dit gaan daaroor om motivering te skep.

Marius Greyling, Pula Imvula
medewerker. Stuur 'n e-pos na
mariusg@mcgacc.co.za

FAKTORE WAT DEMOTIVEER

Algemene demotiverende faktore, ook genoem handelingsfaktore, is probleme met betrekking tot salarisse en ander indiensnemingsvoorwaardes, toesig te oordoen, verhouding met toesighouer, verhoudings met medewerkers, verhoudings met ondergeskiktes, maatskappyvoorwaardes, reëls en regulasies, fisiese werksomstandighede, status, werksekuriteit, klein en sinnelose burokrasie, 'n werknemer in die openbaar tereg te wys en bevooroordeeldheid by die toepassing van dissipline.

Motiverende faktore of gebruiksfaktore kan erkenning wees van prestasie, die moontlikheid van groei in vaardighede en kennis, bevordering, toenemende verantwoordelikheid, uitdagings in die werkplek, behoorlike en respekvolle kommunikasie en die werk self.

Elke persoon wil goed behandel en goed gebruik word. Dus is die handelingsfaktore en die gebruiksfaktore beide van belang. As die een groep faktore verwaarloos word, sal die ander groep op sy eie nie sterk genoeg wees om werkstevredenheid of beter prestasie te skep nie. As slegs 'n goeie loon betaal word en 'n netjiese huis verskaf word, maar die werknemer gedwing word om voortdurend baie vervelige, fisiese hard werk, dag en dag te doen, sal hy/sy nie gemotiveer word nie. Die teenoorgestelde is ook waar. As iemand baie goeie opleiding en baie verantwoordelikheid kry, maar op 'n lae loon bly en sleg behandel word, sal hy/sy ook swak gemotiveer word.

Die twee groepe faktore verskil ook met betrekking tot hul uitwerking op die werknemer. Die effek van handelingsfaktore is van korte duur. Kyk byvoorbeeld na lone. Die werknemer is hoogstens vir 'n kort rukkie tevrede met die loonverhoging – een of twee maande – dan het die effek en die motivering afgeneem. Dit is soos om honger te wees. Jy eet iets, maar jy raak gou weer honger. Die behoefte aan meer geld en die ander handelingsfaktore sal nooit ten volle bevredig word nie. Dit verteenwoordig 'n toenemende vlak van verwagtinge.

Die handelingsfaktore soos beter behuising, kos, vervoer of geld is nie sterk genoeg om mense harder te laat werk nie. Hulle gee bloot 'n klein oplewing in prestasie.

Langtermynmotivering kan egter verkry word deur faktore in te bring wat veroorsaak dat iemand belangstel in sy/haar werk omdat sy/hy hulle vaardighede, kennis of talente kan gebruik. Ook omdat hulle opgelei kan word en omdat geesdriftige pogings erken word: Dit noem ons werksverryking.

SAMEVATTING

Beide stelle faktore – die handeling sowel as die gebruiksfaktore, moet gelyktydig aangepak word. As die gebruiksfaktore verwaarloos word, sal werknemers net vra vir meer en meer van die handelingsfaktore wat die koste vir die besigheid sal verhoog. ■

Maak MASJINERIE INSTANDHOUDING 'n prioriteit

EEN VAN DIE GROOTSTE ASPEKTE IN ONS BOERDERYBEDRYF IS DIE ONDERHOUD VAN ONS MASJINERIE. ONS VERGEET SO DIKWELS DAARVAN OF STEL DIT AF OM MEER BELANGRIKE DINGE TE DOEN! ONS KAN EGTER NIE BEKOSTIG OM HIERDIE TAAK AF TE SKEEP AS ONS IN GEDAGTE HOU HOE DUUR MASJINERIE IS, ASOOK DIE JAARLIKSE INSTANDHOUDINGSKOSTE WAT ONS AANGAAN OM HULLE IN 'N GOEIE WERKENDE TOESTAND TE HOU NIE.

Die beste praktyk wanneer dit by instandhouding kom, is om 'n goeie roetine te hê en om ywerig te wees om dit deur te voer!

Ons boerdery masjinerie en gereedskap bestaan uit baie verskillende bewegende en draaiende dele. Almal beweeg en draai wat slytasie veroorsaak en vereis dus roetine instandhouding ten einde dit sonder haakplekke te laat werk. Daar is niks so frustrerend as om in die middel van die besige plant- of oestyd opgehou te word as gevolg van versuim om ons goed te versorg nie.

Dit kos gewoonlik meer geld as wanneer ons alles sou gediens het voor die werk begin het. In die tyd voor die plantseisoen, moet ons gedissiplineerd wees in die beplanning van ons instandhoudingskiedule. Maak 'n punt daarvan om jou prioriteitsmasjinerie te identifiseer wat die grootste werk doen en waarop jy baie staatmaak.

Maak seker dat jy hierdie masjinerie deeglik diens, miskien is dit jou planter, of 'n stroper. Watter masjinerie dit ook al mag wees, maak seker dat dit in perfekte werkstoestand is voordat die seisoen begin. Identifiseer op elkeen van die masjinerie die spesifieke dele wat die meeste spanning oplewer, soos laers, katrolle en belde. Sodra jy hierdie belangrike dele

ekstra aandag gegee het, is dit noodsaaklik om een finale kontrole te doen voordat die masjinerie die skuur verlaat. Dit is baie maklik om iets kleins te oorskot, dus wees versigtig om deeglik na te gaan. Nadat jou finale kontrole voltooi is, moet jy dit uit jou werksruimte verskuif na 'n beskermde area waar dit gereed is om aan te skakel en te gaan. Indien daar geen areas is wat bedek is nie, probeer die masjinerie met 'n groot seil toemaak om dit teen die elemente te beskerm.

Maak dit 'n reël dat voor enige trekker of implement 'n land betree, jy of jou personeel die brandstof, olie en bande op die trekkers en enige ander meganiese toerusting nagaan.

SORG EN AANDAG

Terwyl ons die toerusting gebruik, kan ons ook nie bekostig om ons masjinerie te misbruik nie. Ons moet te alle tye die korrekte sorg en aandag gee. Gewoonlik is die beste metode om 'n kontrole roetine voor aanvang van die werk te hê.

Dit is ook noodsaaklik dat jy hierdie roetine by jou arbeidsmag inskerp. Maak dit 'n reël dat voor enige trekker of implement 'n land betree, jy of jou personeel die brandstof, olie en bande op die trekkers en enige ander meganiese toerusting nagaan.

Nadat dit gedoen is, doen dieselfde op toerusting wat gesleep word en maak seker dat alle laers gesmeer is en enige ander bewegende dele noukeurig nagegaan word. Maak seker die kettings is styf en beweeg sonder beperking. Dit moet 'n basiese daaglikse roetine word wat by jou personeel ingeskerp word. Hierdie kontroles kan jou heel moontlik 'n ongewenste brekasie spaar, wat baie dikwels op die slegste moontlike tyd sal gebeur. Moet dus nie afskeep hiermee nie, wees eerder proaktief en bespaar tyd en geld op die lange duur.

PROAKTIEWE BESTUUR

Instandhouding is 'n deurlopende proses en moet 'n deurlopende proses van proaktiewe bestuur wees. Ons kan nie regdeur die seisoen goed daarmee wees en dit los sodra alles geplant of geoes is nie! Voordat jy al die masjinerie vir die volgende seisoen wegbêre, was alles eers

Daar is niks so frustrerend as om in die middel van die besige plant- of oestyd opgehou te word.

Gavin Mathews, Baccalaureus
in Omgewingsbestuur. Stuur 'n
e-pos na gavmat@gmail.com

Redaksie

GRAAN SA: BLOEMFONTEIN

Louw Wepenerstraat 46
1ste Vloer
Dan Pienaar
Bloemfontein, 9301
■ 08600 47246 ■
■ Faks: 051 430 7574 ■ www.grainsa.co.za

HOOFREDAKTEUR

Jane McPherson
■ 082 854 7171 ■ jane@grainsa.co.za

REDAKTEUR & VERSPREIDING

Liana Stroebe
■ 084 264 1422 ■ liana@grainsa.co.za

UITGEWERSVENNOOT

INFOWORKS
Johan Smit ■ **Ingrid Bailey** ■ **Marisa Fourie**
■ 018 468 2716 ■ johan@infoworks.biz

Graan SA Ontwikkelingsprogram vir Boere

ONTWIKKELINGSKOÖRDINEERders

Johan Kriel
Vrystaat (Ladybrand)
■ 079 497 4294 ■ johank@grainsa.co.za
■ Kantoor: 051 924 1099 ■ Dimakatso Nyambose

Jerry Mthombathi

Mpumalanga (Nelspruit)
■ 084 604 0549 ■ jerry@grainsa.co.za
■ Kantoor: 013 755 4575 ■ Smangaliso Zimbili

Jurie Mentz

Mpumalanga/KwaZulu-Natal (Louwsburg)
■ 082 354 5749 ■ jurie@grainsa.co.za
■ Kantoor: 034 907 5040 ■ Sydwell Nkosi

Graeme Engelbrecht

KwaZulu-Natal (Dundee)
■ 082 650 9315 ■ dundee@grainsa.co.za
■ Kantoor: 012 816 8069 ■ Nkosinathi Mazibuko

Luke Collier

Oos-Kaap (Kokstad)
■ 083 730 9408 ■ goshenfarming@gmail.com
■ Kantoor: 039 727 5749 ■ Luthando Diko

Liana Stroebe

Wes-Kaap (Paarl)
■ 084 264 1422 ■ liana@grainsa.co.za
■ Kantoor: 012 816 8057 ■ Hailey Ehrenreich

Du Toit van der Westhuizen

Noordwes (Lichtenburg)
■ 082 877 6749 ■ dutoit@grainsa.co.za
■ Kantoor: 012 816 8038 ■ Lebo Mogatlanyane

Sinelizwi Fakade

Mthatha
■ 071 519 4192 ■ sinelizwifakade@grainsa.co.za
■ Kantoor: 012 816 8077 ■ Cwayita Mpotyi

PULA IMVULA IS BESKIKBAAR IN DIE VOLGENDE TALE:

Afrikaans,
Engels, Tswana, Sesotho,
Sesotho sa Leboa, Zulu en Xhosa.

Artikels wat deur onafhanklike skrywers geskryf word, is
die mening van die skrywers en nie die van Graan SA nie.

Maak masjinerie instandhouding...

Maak seker dat jy alle kettings nagaan en seker maak hulle kry 'n goeie oliebedekking sodat hulle nie gedurende die stil seisoen roes nie.

om van al die grond, stof, olie en ghries ontslae te raak.

Maak alle snyskottels en skare skoon met 'n ligte borsel en ou olie om dit te beskerm teen roes. Gee al die laers ghries en maak seker of daar nie een is wat vervang moet word nie. Indien daar is, vervang dit nou. Dit sal een minder taak wees om te doen wanneer die nuwe seisoen aanbreek.

Moenie toelaat dat enige hidrouliese pype ontbloeit op die grond lê nie. Bedek hulle eerder met 'n plastieksak en haak hulle vas en uit die pad.

Enige saad- en kunsmisbakke moet skoongemaak word en behoorlik gewas word. Maak seker dat jy alle kettings nagaan en seker maak hulle kry 'n goeie oliebedekking sodat hulle nie gedurende die stil seisoen roes nie. Alle chemiese tenks en spuitpunte moet met skoon water uitgespoel word voordat dit weggebêre word. Enige klein dingetjie wat gedurende die seisoen probleme opgelewer het, moet behoorlik versorg word voordat die toerusting weggebêre word, anders begin jy die nuwe seisoen met probleme van die begin af.

Brekasies en ophou tye kan stres, sowel as swak produktiwiteit veroorsaak. Dit is daarom noodsaaklik om jou instandhouding ernstig op te neem en 'n streng roetine te volg om seker te maak dat alles een honderd persent werk. Uiteraard kan brekasies nooit heeltemal vermy word nie, maar as jou instandhoudingsbestuur goed is, sal hierdie probleme minder gereeld voorkom, wat 'n gladde proses moontlik maak. ■

Kontroleer vir enige olielekke.